

برنجی سنه

شېريك قهرېمنه نشر اولونور

289

نومرو : ۳۳

صاحب امتیازی :-
شعبتدر تژاده قلیلی
احمد علی

اداره او تبحریر محلی :-
جفال اوغلی جاده ستمه دائره مخصوصه در ..
مخابرات صاحب امتیاز ایله جریان ایتملیدر ..

نسخه سی هر پرده بکرمی یاره در ..

۲۸ قی القلمه ۳۳۸

شرائط اشتراك :-
سنه لکی ۳۰، آلتی آیللی
۲۰ غرورمه

ممالك اجنبیه ایچون :-
سنه لکی ۱۰، آلتی آیللی ۶ فرانقدز، اعلانات ایچون
اداره مأموری محمدذهنی بکه مراجعت ایذیلیر ..

۱ کانون اول انرنجی ۱۹۱۰

۱۸ تشرین ثانی ۱۳۲۶

وَأَعِظُوا بِالْأَنْزَالِ : إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا

باصفیه

بر تخی خالصانه

ملتلك صفحات تاريخچه لری تدقيق اولدوقده كورولور كه اسباب ترقى و تعاليلرى ادبيات اولدينى كي باعث انحطاط و افتراض لرى ده ادبيات لى قدر ادبيات، ملتلك معكس حياى، آينه ترقيسى ميزان مدينى در. ادبيات عموميتله ملتلك صحنه حيا نلر نده يك بووك بر رول ايفا ايتكمده در. انسانك سائق افعالى حياى و دماغ اولدينى كي انقلابات حيايه ملكه ده اك زياده نافذ و متين حاكمى شهبه سركه ادبيات در. هيچ بر انقلابى، هيچ بر مظفر تى يالكز عسكرينك شانلى، پارلاق سونكولرى، عظيم طوب بطاريه لرى، بهادر عسكر لرى اجرا ايتمه مش بلكده بو قواى مهميه به اضماع ايدن ادبياتى اجرا ايله مشدر. مادامكه ادبيات بر واسطه تكامل و بر هيولاي تعالى در. او حالده بيجون اسباب تكامل و تعالى دن اولان ادبياتك ترقيات روجيه سنه چالشمه يور، رسالات و جرائد ادبيه مزى تلا حق افكار و مناقشات ادبيه مزه معكس ايتيوردده بونك خلافتنه - اولارق بر كشمكش شخصى بر زمزمه هيجي به حصر ايدى يور، بر مناقشه قلميه يور و تيورز. هله شو صوك هفته لرده كي رفتار ادبيات مزه هان، هان شخصيات تخصص ايدلشدر. شيمدى البته ادبيات مزه آجيه جق بر حالده در. زيرا اوزون بر زماندن بو ياس واضطراب جهل ايله بيجيده اولان خلغمز آرتق شوازمه فرصته ترقيات ادبيه به محض ستونلرده عفونت و مجادله شخصيه يي كوروب حس ايتدكلى حالده ناصل او ستونلر امله نظر ايتسونلر ؟ . شيمدى البت ادبياتك شو حال مرارت آوري، فسحت ظلام كشمكشى اك مستاء، الك بى حس قلبرى بيله دوچار ياس و فتور ايلر .. هله، شو صوك زمانلرده تفقيات ادبيه مزه قارشيدى ريلان مشاعفه شخصيه نظر تصادفه ايلشده كه نه درجه لرده مأيوس و مفتور اولبورز. آرتق شو نزاع مزمنه يي لاقيد بر كوشه نسيانه آتالم، آتالمده بر حس علوى افتخار، بر بوى امل ريز ايله عجمان جديت آغوش خار و صميميتنده تعب ناپذير بر فعاليتله چالشمه لم زده خوراق ابداعات فيه دن بدايع مدينيه كشفه، ميدان ثبوته جيقارمنه چابالايم. آرتق شخصياتى براقلم غايه املز اولان ترقى، مدينى هدف اتخاذايدهم.

خلقك تنوير افكار و تربيه عرفانه مطبوعاتك نه درجه لرده خادم اولدينى مستقنى عرض و بياندر. آنجق محررين وادباى محترمه دن بر تئى خالصانه وارسه اوده مقالات ادبيه و مطالعات علميه و ثنيه و بيانات فكريه لرينك سلاست افاده، رصانت و جيا دت كلام ايله ربط و تخرير يدر (۱) حال حاضرده كي يازيلر مزده اك زياده نظر ربا اولان بر شى وارسه

اوده طرز تحرير و اسلوب بياندر.

زيرا بالفرض هر هانكى بر مقاله ادبيه و يا علميه يي مطالعه ايدوب محتوياتى لايقيه آكله بيلمك او قدر مشكلدر كه تعريف اولتماز (۲) سر آيا ركسوه مهميت ايله بو شيد آكلشيله مامنه محكوم بر عباره مسلسله الخ انسان بو كي تاليفاتى او قودقه عادتاً ياس كليور و عادتاً كنديسى يابانجى مملكتلرده كشت و كذار ايدن سياحله تشبيه ايدى يور. اوزواللى يابانجى سياحله كي شاشقين و بى تاب قاليور. بو مقلقت و مهميت افاده ايتجده بو غولماق ايجون هان بر چاره نجات آرايور. بيلمك كه زينت افاده سنه مهميته مى بخفدر ؟ ..

سانكه بيجون سويله ديكمز كي ساده، سليس يازميور، سويله ديكمز كي قلمز لده سرد مطالعه ايتيورز. لسانز افهام كلامه كافى اولدينى حالده ادبيات و كتابته بيجون كفایت ايتسون ؟ .. فقط آه !! بر باشقه لق، بر يكلك، بر مستتالق كوسترمك ايجون ازمره شبان وطن افكار علميه و ثنيه و ترقيات حاضرده ن محروم ايدى يور؛ و بوكره خلقتك مطبوعات قارشو روي تامل كوسترماسى شكيات اوليور. - خلغمز او قومه يي سوميور دينيور فقط؛ و دوشونوليور كه قباحث سومنده دكل سودر مينده در. آجيق، ساده يازملى كه او قومه يي سوسون. بو كون امين اوله لم كه نشریات موجوده مزك هان كافى خواصه مخصوص اولوب صنوف متوسط و يا عوام بوندن بو سبتون محروم ايدلشدر. حالو كه خواصدن زياده او قومه به، ترقى به، تنوير فكره محتاج اولان عوامدر. آرتق شخصمزي، شخصمزي سويله سنده اولانلرى دكل آنجق بزدن دون اولانلرى دوشونولم. آتلك ترقيسى ايجون يازم .. آرتق نولكه، قاپاغنه باشلامش اولان كوزلرى آچمه باقالم ..

مصطفى ندى

(۱) محترم «حکمت» بو اصولى عاماً تطبيق ايتكمده اولدينى جهته شهبه سركه هر كس وظيفه شكران كنديسه بورج عد ايدر.

(۲) طبيى بو مشكلاته اك زياده هدف اولانلر افكار عاليه صاحي دكل افكار متوسطه اصحابيدر.

حكايات

براز هند فلسفه سى

«مايبد»

(ابولريحان) يده بونلر دوشوندرمش. هم اويله دوشوندرمش كه اك نهايت قوجه فيلسوف هنده قدر شيدرحل ايلك لزومنى شذله حس ايلش، كيشش بو غريب فلسفه يي بقيندن مطالعه ايله غوامض و اسرارينه كس و قوف ايلش و يوايده بوكون يكانه سراجعتكاه اولان (احوال هند) نام اثر قيمتداري اخلافتنه اتخاف ايلشدر. بزم كوبريل كيتخانه سنده محكوم فنا اولان بوكتابك اوروياده طبع اولمش اولدينى دويولنده در. ابولريحان بوكتابك مقدمه سنده :

تفلسفى (منم بن علي بن نوح) نزدنده (استاد ابوسهل) لك بر مسئله اعتزال حقهنده كي فكرى خطا آلود كوروب تصحيح و تاويل خصوصنده اداره كلام ايدر كن مبحثك براهميه انتقال ايلديكى ومع التأسف يهوديلر، نصرانييلر، مانيلر حقهنده ديكر مؤلفله نظراً بك واسع و طوغرى معلومات يازان (ابوالعباس الايرا نى شيرى) نكده بونلره دائر اولان معلوماتك ناقص اولدينى ذكر ايتديكى واستاد ابو سهلك ابوالعباسك كتابنه لى المراجعه حالى حكايه ايتديكى كي بولدينى كنديسى بوياده بر كتاب تخرير ايتكمه تدوين ايتديكى سويليور.

ذاتاً اوله (سانك) نامنده مبادى و وقت موجودات حقهنده و (بايتل) نامنده اصلاح خصوصنده عربجه ايتكى مهم كتاب ترجمه ايلش اولان ابولريحان بو اوچنجه اتريله (الاحسان بالتمام) قاعده سنه رعایت ايتكمده اولدينى كوستردى.

سكان باب اوزرينه وجوده كتيرديكى بوكتابده برا. هانلرك معتقدات دينيه و (بيدو برانات) ديدكلى كتب مليه، علوم لسانيه، استعمال ايتكمده اولدقلى يازى و جغرافيا و قوزموغرافيا و فزيق، اتوغرافيا و سائر علملر حقهنده كي قبول ايلش اولدقلى فريضه لردن معلومات و برمشدر. معتقدات دينيه لر نه عائد اولان (بهارت) نام كتابك بر جزئى اولان (كيتا) دن شونى نقل ايدى يور. «انا الكلى من غير مبدأ بولاده اوستى بولاه لا تصد بقبلى مكافاة ولا احص بطبقه دون اخرى لصدافه او عداوة قدا طليت كلام من خلقى حاجته فى فعله فن عرفنى بهذه الصفة و يقينى فى ايجاد الطبع عن العمل اغل و ثاقه و سبل خلاصه و غناقه» بزم حكماة مثالبين ديديكز آباء قديمه دخی فلسفه يي (التبیه بالله) ديو تعريف ايدرلر.

ينه بوكتابدن : «اكثر الناس يلجئهم الطمع فى الحاجات الى الله تعالى و اذا حققت الامر ليهبم و جنتهم من معرفة فى مكان سحيق لان الله ليس بظاهر لكل احد يدركه بحواسه فلذلك جهلوه فهم من لم يجاوز فيه المحسوسات و منهم من اذا تجاوزها وقف عند المطبوعات و لم يعرفوا ان فوقها من لم يلدولم بولد و لم يحط بغير اذنه علم احد و هو المحيط بكل شىء علما» انسان روح ايله بدنن مركب بر جسم شاق الحلقه اولمله بوايكى جزء وجود اره سنده بر مجادله دائمه اولدينى معلومدر. روحك سجن بدنن خلاصه ايله اولسه بونلر (موكش) ديرلر مشكه اساساً بو، طويتلان كونك تمام انجلاسنه و بريلان اسم ايلش.

(بايتل) ده روحك شرف ديموتى ادراك ايله بوسفل عالبدن خلاصى حقهنده شويله سويليور.

روحك بو عالم ايله اولان ارتباطى جهلدن طوبلاي اولمله بونى ضد بيله تدوى ينى شكوك و اوهاى ننى ايله جك حدود و تعاريف يقينه ايله حقايق اشياي بيلوب بو صورتله موجودانن انفصال ايتجه روح كنديسى تعال ايدر. و بو حالده وحدة اللهده غرق و مستهلك اولان كيسه نك قوه روحيه سى قوه بدنيه سنه غلبه ايدوب تلطف بدن ايله كوزلردن نهان اوله بيلر، ثقلت بدنيه سى تحف ايلر، مهيب اولور، ايتديكى بيير، طى زمان و بلى مكان ايدر، اسماً و صفة حقايق اشياي بيلر بوندنصكره ديكر بر مرتبه صعود ايدوب حقايق اشيايه بلا تعريف و حدود تفصيلاً تعلق ايدن علمى زماندن تجرد ايدر ينى ادراكى زمان تختنده قالمز و بمرتبه ده عقل و عاقل اتحاد ايدوب هبى برشى اولور.

(سقراط) ك (اشاى تفكرده كوز كورمن، قولاق ايتدز چونكه روح جسدى براقشدر) ديمش اولسى ده بو حقيقتلر اطرافنده طولاشان اقوالدندر.

كتب دينه لرى اولان (بيذا) لر براهملك آفرندن صدور ايلش كلام اللهدر. (بيذا) علم غير معلوم ديكدر. بونلرك محسوى اولدينى و اوسا و تواسى براهمه اكلامه دن او قورلر. منظوم اولان بوكتابك بر مثلى ايتانه كيسه نك

مقتدر اوله میهنی ادعا ایدرلر . بزده اولدینی کی مثلی
اینان ممکن ایدمه تیبر ایدله جکنه قائل اولانلری ده
واردر .

سرفالری

سباحه تریه

« وایورده »

— مایند —

دها آلاق حریفه اوزون ، متدار تمالره عرض
عبودیتده ایتدم ... ایشه طبق بونک کی !!
ناشد بردن طیفانه رق صودی .. اطرافزده کیر
متجسسانه بزه باقورلردی .. قولی چکدرک « سنی
دیگیورلر ! » دیمک ایتدم . دوداقلری بوکدی ..
« بزم مدیر کی دگی ؟ » دیدی . صوکر ، بوقیش
کوننده آنجی موشامبسیله ترفیق صورتیه قوه
محافظه سنی تأمین ایتدیکی ایجه ، یازلق یاردوسونک
جینی آراشدره رق ایری برتوتون پاکتی چیقاردی .
درعقب . چیغاره قوطومی آچدم ، « بونلر سار! شدیر »
دیدم . صمیمیتدن شبهه دار برلظه یوزمه باقدی .
صوکر باشی چورهرک :

— تشکر ایدرم ، فقط آلیشمق ایتدم ..
دیدی و آغیر آغیر چیغاره سنی صاردی ؛ رطوبتدن
بوزولمش کیریتله اوزون اوزون اوغراشهرق باقدی .
ماکنه لک آهنگ عمیق ایشیدیلور ، قارشیکی
اوقاق ، سیسی لوموزلرک قالین ، چاتلاق جاملری
اوزرنده صولوق یشین ضولرکوبوریور و بومتجانس
کته ایچنده کاه کاه چیغاره ایشایتیلری ، ایری باقر
لامبانک عضوی متردد ضایلرله کوبوکلن ، یاییلان
صاری ، عاطل دومانلر سونیور وهپسنگ فوقده
صانکه ده کیزدن ییشیل و مهم بردرینلکدن کان بوغوق
صدالر ایشیدیلوردی ...
ناشد ، شمدی سکوت ایتشدی . ایجه پارماقارینک
آراسنه صیقیشدیردینی چیغاره سنک خارلی احترامه
باقهرق دوشونیور کیدی . صوکر بردن باشنی
چورهرک :

— بوقاچ نومرو ؟ دیدی

کوله رک :

— درت ، دیدم .

— هله بللی !

اوطوردینی یزه دهامترخ برلشهرک :

— نه ... سنده سویله باقلم ... نهالمده سک !

— مستزبانه — غزته لرده یازیلری کورمیورم ...

خوش ... ذاتا اوقومنده وقت بولدیغ یوق ، که ...

آه قادیخیلر ، ظلالجیلر ... ذاتا برملکته ال خودین

اولانلر سزلر دگیسکیز ... ماصه لریکنزک باشنده

صمیمی طبیعتله ، شوطیت سفیله ایله ، حتی عاله کنزله

بیله تماسدن متفرغ ؛ مخیله کنزک ؛ اوقارنلق ، مشوش
مخیله کنزک غلوقات هیولاییسیله تأسیس مناسبات ایدرسکیز ،
بوکا مقابل ، طبیعی ، کوله رک — اوقدر شخصیسکیز ، که
بالذات سزبرعالم دکل ، هم قاره هم مؤلف اولق کی
کثرته وحدت تشکیل ایدرسکیز ... یالکیز
سزندن عبارت برجهان جوشا جوش وجوده کتیررسکیز ..
اوقومیورلر امین اول ... اوقومیورلر ... صوکر ،
ادیاندن مقصد ...

— ینه اسکی نظریه لر !

— فقط دائما ابدی وتازه .. هله بزم ایچون ..
اوخ قوجه متخصصک حق وار !! بیاض کولکلر ،
روح بی قیدلر اوله سیکی احتلاجلریدر ، که ... بونلر
جمیت نامنه ، مدنیت نامنه ، ادبیات نامنه تداوی
ایدیلیدر ...

نه اولور ، کلیکنز ، برده بزلرده ، شو بزم محیط
سفیلزده کی قادیسنلری ، کولکلری کوریکیز ، اخلاق ،
او محیط اخلاقیک اضمحلال جانخراشی کوریکیز !!
اوله قادیسنلر ، که قوجاقلرنده چوجقلری یلک
پیشیرلر ، ایل جاماشیری ، ایل تخمسی تمیزلر و بتون
بونلره مقابل قیشک زهرلی روزکارلینه معروض بر
قولیده آج ، ایسی برقدیلک ظلمت فقر وسفالتی
النده ثمره سز برسی وجدالک قربانلری . قوجه لرینی
بکلرلر ..

جوارده کی براینک انفاقیه دومانلان بولکله لرده
اوله کولکلرده واردر که اطرافکنزده براولو دولا -
شدینی حس ایدرسکیز ..

صوکر — آجی آجی کوله رک — بور آزیو کسک
برحیاتدر اولدیلریده وار . که قادین ، ارکاک ، چوجق
برسورو مردار خلق برجامع برده سنک دامن رطیب
ومثالنده ثابت ایدرلر ... او مرمر ، صونوق طاشلر
اوستنده اوله خسته لرده یاتارکه ، هیچ شبهه ایجه ،
ایرتسی کون ایچون اولومه سایه سالشدر ... کوزلرینی
کوزلرله دیکدرک — هیچ آج برقادینک براولو یاراسه
یدیکی طویدکی ؟ !

متوحشانه باغیردم :

— صوس !... مبالغه ایدیورسک ، امین کداعتدالک

یرنده دکل .. خسته سک ناشد !! بونلر هپ یالان ،

هپ یالان ، یالان !! ..

اوموزلرینی سیلکدرک جواب وردی :

— یالان ... اوت اومقده برساتددر ...

صوکر ... یاخلاق ؟ !... اوخ بک اندی ، برازهویشکیز ،

یاخود وارسه ، صفوت روحیه کنزله یالکیز قالیکنز ،

اطرافکنزده برمجیره متعفن قاینایور .. برقوقو وار ...

مستکزه برغلیان ، محقق بربخار ... ندیهیم :

بربخار سیاه وار !! دیکلیکنز : دائما برسقوطک

عکس نیتی دویارسکیز !... اوخالده !! اقدیلر ،

بز زنبقر ، چقماز سواقلر ، بطاقلر ایسته مه یز ..
وجدان نامنه ، الله عشقه ...

— ینه تکرار ایدیورم ، خسته سک ناشد !

ینه اوموزلرینی سیلکدرک :

— اعتراف ایدرم ، خستهیم ... فقط ، بیلیرمیسک ،

خسته لرده ، هله نیم کی اولوم خسته لرنده ، فوق الطبیعه

برخاصه تحسس ، برقابلیت رؤیه واردر

مع مافیه ... کچلم .. — کوزلرینی قاپایورق — نه

عالمده سک ... ها سکوت ایتشدک ، یاخود بن میدان

ویرمدم ... بکا کلنجه : یک قدا حالدهیم .. اولیم ،

بیلیرمیسک ؟ .. صحیح بیلیرسک !! چوربایی بیله

ایچمشدک !

آه ایلک نشه !! ایلک آن !! ایشه ازدواج

بوندن عبارت ؟ برلظه اولقله برابر ... ایشه بکا

تعلیق ایتدیکی شوقیورده سز زما یله نه قدر ابدی ییلسک ؟ ...

عصیتله یقایی طوته رق — بیلیرمیسک ، بتون بو مزاحمه

رغما اولک ده ایسته میورم ... اوقدر کوزل چوجقلرم

وار ، که کورسک حیرت ایدرسک — متخیلان —

زووالی شکیب ، زوالی ، صبور چوجقم ، سنی نه قدر

سودرم ... هله مزین .. آنالری بر آز خیرچنسه ده

چوجقلرینه قیدی بی آغلائیور .. ایشه بنده بونک

ایچون چالیشیورم ، چالیشیورم آ ... فقط ، نه

تخلسوز برایش ... دوشون برکزه : — هرکون

حیاتنک دوقوز ساعتی صاتان بر آدم نه اولمیدر ! ...

هله آتخابنه مجبور اولدینی ایش . برسوروچی بارکیری

کی ، شو هواده شومردار استانبولک مختلف ایکی

سمته قوشهرق ، شومشوش خلقک مشوش چوجقلرینه

ایکله یه ایکله یه ، حتی غریبدر ، الکتخلسوزیدر که هیچ

برتشویق ، هیچ برتقدیر ، حتی معاشنی ده منتظم آله مامق

شرطیه حیات وعرفان ویرمهک چالیشمق ... سنک

آ کلامیه جفک برمعمار ...

— دوام ایتدیکنک مکتبلر هپ خصوصیمی ؟

— خیر ... یالکیز بری ... یالکیز بری ... هله بونک

مدیر درایتمیری ... دییورم یا : کچن کون شکیب

سلیمان بحر

[مایندی وار]

قارئین کرامتزه

« حکمت » شمدالک اون ایکی صحیفه اولارق

نشر ایدلکده در . بنابرین دورت صحیفه ک علاوه

سنکده موزعلردن ازانیماسی لازمدر . شاید ینه

سکزه صحیفه ایندیریلیرسه اووقت اعلان ایدره ز .

« حکمت مطبعه سی » مدیر مسؤل : احمد علمی